

1

Inhoud

Spelomgeving inrichten

Methodiek

Stille wanddiscussie over kenmerken goede spelomgeving

Leerdoelen

- De onthaalouders weten waaraan een goede spelomgeving beantwoordt.
- Ze formuleren en wisselen ideeën uit over het inrichten van opvangruimtes.
- Ze formuleren tips en inzichten voor het inrichten van hun eigen opvangruimte.

Omschrijving

Fase 1

Stille wanddiscussie: noteren op flappen hoe je een spelomgeving creëert die voldoet aan de volgende kenmerken: **geborgenheid, stimulerend, rust, eigenheid, zelfstandigheid, avontuur.**

In bijlage vind je een beschrijvende tekst over deze kenmerken van een uitdagende spelomgeving.

Fase 2

Groepsdiscussie.

Fase 3

Evaluatie: welke tips neem ik mee?

Competenties

- Begeleiden van vrij spel
- Spelimpulsen geven
- Meespelen
- Kennis hebben van diverse spelvormen en speltechnieken
- Zorgen voor een optimale inrichting van de ruimte binnen de bestaande mogelijkheden
- Zorgen voor meubels en speelgoed dat aangepast is aan de leeftijd en interesse van kinderen

Aantal deelnemers

Minimum 6, maximum 30

Fase 1

Doel:

De onthaalouders weten waaraan een goede spelomgeving beantwoordt. Ze formuleren ideeën over het inrichten van opvangruimtes.

Werkvorm:

Stille wanddiscussie.

Werktijd:

20 minuten

Aanpak:

Je hangt 6 grote flappen op. Op elke flap staat 1 kenmerk van een goede spelomgeving vermeld: geborgenheid, stimulerend, rust, eigenheid, zelfstandigheid, avontuur. In bijlage vind je een beschrijvende tekst over deze kenmerken van een uitdagende spelomgeving. Je vraagt aan de cursisten om na te denken hoe zij deze kenmerken in hun opvangpraktijk kunnen waarmaken. Ze mogen dit op de flappen noteren.

Didactisch materiaal:

Flappen, stiften

Begeleiderstaken:

Je legt de opdracht uit. Je gaat na of de onthaalouders de kenmerken voldoende begrijpen. Indien nodig verduidelijk je wat er bedoeld wordt met elk van deze kenmerken.

Lokaalopstelling:

De 6 flappen zijn voor iedereen vlot bereikbaar. De cursisten kunnen zaken opschrijven zonder elkaar te storen (flappen voldoende ver uit elkaar hangen).

Fase 2

Doel:

De onthaalouders wisselen ideeën uit over het inrichten van opvangruimtes. Ze formuleren tips en inzichten voor het inrichten van hun eigen opvangruimte.

Werkvorm:

Groepsdiscussie

Werktijd:

45-60 minuten

Aanpak:

Je overloopt de flappen samen met de onthaalouders. Je vraagt verduidelijking over wat ze neerschreven.

Welke voordelen zie je in deze invulling? Welke nadelen? Wat vinden andere onthaalouders hiervan? Hoe reageren de kinderen? ...

Didactisch materiaal:

Flappen

Begeleiderstaken:

Je bent gespreksleider.

Lokaalopstelling:

U-vorm of kringopstelling. De flappen moeten voor iedereen zichtbaar zijn.

Fase 3

Doel:

De onthaalouders formuleren tips en inzichten voor het inrichten van hun eigen opvangruimte.

Werkvorm:

Evaluatie: wat neem ik mee in mijn rugzak? – individueel, evt. in groep

Werktijd:

20 minuten

Aanpak:

De onthaalouders ontvangen een afbeelding van een rugzak. Elke onthaalouder noteert hierin de tips die hij/zij ze wil onthouden en met welke inzichten hij/zij in de eigen opvang aan de slag wil. Eventueel kan dit opnieuw in groep worden besproken.

Didactisch materiaal:

Afbeeldingen rugzak

Begeleiderstaken:

Je bent gespreksleider.

Lokaalopstelling:

U-vorm of kringopstelling

Bijlage 1: kenmerken van een uitdagende spelomgeving

Geborgenheid

Vermijd grote onoverzichtelijke ruimtes. Je kan bvb. met behulp van hoekjes en gordijnen de grote ruimte indelen in kleinere ruimtes. Dat is knus.

Zorg er voor dat het geheel overzichtelijk is ingericht. Zo heeft alles een vast plek. Het speelgoed biedt je best aan in sorteerbakken. Hou ermee rekening dat kleine kinderen houden van voorspelbaarheid. Dus het is beter niet te vaak van ruimte te wisselen. Dat geeft duidelijkheid: ze weten waar ze alles kunnen vinden.

Kinderen vinden het daarenboven leuk om jouw nabijheid te zijn. Aanwezigheid is belangrijk. Zorg dus dat je speelruimte centraal is. Ook als kinderen buiten spelen, vinden ze het fijn als jij als onthaalouder in de buurt bent.

Stimulerend

Zorg dat kinderen voldoende plaats hebben om te spelen en te bewegen.

Zorg ervoor dat ook de kleintjes voldoende prikkels hebben. Ze vinden het fijn als ze goed kunnen rondkijken en kunnen kennismaken met verschillende materialen. Kleine kinderen kijken graag naar het spel van anderen. Zo kan het voor een baby aantrekkelijk om in een verhoogd park te zitten van waaruit de baby een mooi uitzicht heeft.

Een stimulerende omgeving is ook een mooie omgeving! Probeer de verschillende zintuigen van kinderen te prikkelen door gebruik te maken van kleuren, muziek, geuren, ...

Presenteer het speelgoed op een aantrekkelijke manier. Alle speelgoed in één grote kist is vaak minder aantrekkelijk dan per soort in een sorteerbak. Een speelgoedkeukentje wordt nog aantrekkelijker als lepels, bekertjes, potten en pannen op het vuur en tafeltje klaarstaan. Je kan dit bvb. 's morgens samen met een van jouw opvangkinderen doen.

Doe ook een beperkt aanbod. Er moet genoeg speelgoed en materiaal zijn om verschillende soorten spel te kunnen spelen. Te veel speelgoed zorgt echter vlug voor verveling: alles wordt even aangeraakt en dan weer weggegooid.

Rust

Maak een onderscheid tussen een bewegingshoek en een rustige hoek. In deze hoek kunnen kinderen bvb. even ongestoord een boekje lezen of puzzelen.

Een hele dag samen zijn met andere kinderen is soms vermoeiend. Kinderen moeten de keuze hebben om zich af en toe terug te trekken. Voorzie daarom ook een plekje waar kinderen zich kunnen afzonderen, bvb:

- Een huisje gemaakt van een laken over een tafel
- Een plekje achter een zetel
- De slaapkamer

Dit kan rustgevend zijn.

Eigenheid

Het huis van de onthaalouder wordt ook een thuis voor de kinderen. Het is hun leefwereld naast het gezin.

Kleine dingen kunnen ervoor zorgen dat kinderen zich echt op hun gemak voelen. Laat hen een persoonlijke toets aan je huis geven. Geef elk kind een vaste plek voor zijn spullen en geef de werkjes van kinderen een plaats. Foto's van het kind en zijn gezin maken de brug tussen de twee werelden.

Zelfstandigheid

Als kinderen dingen zelf kunnen uitproberen en niet altijd hulp van volwassenen nodig hebben, groeit hun zelfvertrouwen. Door je inrichting kan je die zelfstandigheid bevorderen. Zorg bvb. voor lage wastafels, opstapjes, ...

Zelf keuzes kunnen maken, is zeker zo belangrijk. Laat kinderen zelf kiezen waarmee ze willen spelen en hoelang. Doe een beperkt aanbod en laat het kind zelf beslissen waarmee het wil spelen. Zorg ervoor dat de kinderen zelf hun speelgoed kunnen nemen.

Buiten op avontuur

Het mag dan binnen heel plezierig zijn, toch is de wereld veel groter. Kinderen houden van buiten zijn. Ze kunnen er zich uitleven en op onderzoek trekken. Buiten valt immers heel wat te zien, horen, voelen, smaken en ruiken. En ze hebben er volop ruimte om te bewegen. Zorg er daarom voor dat kinderen op avontuur kunnen gaan buiten in je tuin of in het park.

Inhoud

Welke kenmerken heeft een goede spelomgeving?

Methodiek

Bespreken beeldfragment

Leerdoelen

- De onthaalouders weten waaraan een goede spelomgeving beantwoordt, met name geborgenheid, stimulansen, rust, eigenheid, zelfstandigheid, avontuur.
- Ze herkennen deze in een voorbeeldsituatie.
- Ze formuleren en wisselen ideeën uit over het inrichten van opvangruimtes.

Omschrijving

Fase 1

Bekijken en bespreken van beeldfragment uit “Onthaalouders bouwen aan een pedagogiek”

Fase 2

Groepsdiscussie: de onthaalouders bevragen elkaar

Competenties

- Begeleiden van vrij spel
- Spelimpulsen geven
- Meespelen
- Kennis hebben van diverse spelvormen en speltechnieken
- Zorgen voor een optimale inrichting van de ruimte binnen de bestaande mogelijkheden
- Zorgen voor meubels en speelgoed aangepast aan de leeftijd en interesse van kinderen

Aantal deelnemers

Minimum 6, maximum 30

Fase 1

Doel:

De onthaalouders weten waaraan een goede spelomgeving beantwoordt, m.n. geborgenheid, stimulerend, rust, eigenheid, zelfstandigheid, avontuur. Ze herkennen deze in een voorbeeldsituatie.

Werkvorm:

Inleiding + bekijken beeldfragment – met de hele groep

Werktijd: 10 minuten

Aanpak:

Je kondigt een beeldfragment aan waarin onthaalouders vertellen over hun opvangpraktijk. Je vraagt aan iedere onthaalouder om op een welbepaald kenmerk van een goede spelomgeving te letten. Je spreekt duidelijk af wie op welk kenmerk let.

De opdracht luidt: zie je in dit beeldfragment voorbeelden van dit kenmerk van een goede spelomgeving?

De onthaalouders bekijken het beeldfragment.

Didactisch materiaal:

tv + dvd-speler

dvd "Onthaalouders bouwen aan een pedagogiek", fragment "een huis om in te spelen"

Meer info over de dvd vind je op www.vbjk.be.

Begeleiderstaken:

Je leidt het beeldfragment in. Je zorgt ervoor dat het technisch mogelijk is om het beeldfragment te bekijken.

Lokaalopstelling:

De onthaalouders kunnen het fragment ongestoord bekijken.

Fase 2

Doel:

De onthaalouders wisselen ideeën uit over het inrichten van de opvangruimten.

Werkvorm:

Groepsdiscussie

Werktijd:

45-60 minuten

Aanpak:

Je overloopt de verschillende kenmerken van een goede spelomgeving. Je vraagt bij elk kenmerk welke voorbeelden ze opgemerkt hebben. Wat vinden ze van deze voorbeelden? Andere ideeën om het betreffende kenmerk te realiseren?

Didactisch materiaal:

Flappen waarop je tips/voorbeelden noteert.

Begeleiderstaken:

Je bent gespreksleider. Je bevraagt en moedigt iedereen aan om aan het gesprek deel te nemen.

Lokaalopstelling:

U-vorm

Inhoud

Nieuwe media

Methodiek

Bespreken van cases

Leerdoelen

Fase 1

De onthaalouders formuleren hun eigen visie op het gebruik van nieuwe media in de opvang en toetsen hun visie kritisch af aan anderen.

Omschrijving

Fase 1

Discussie over de eigen visie op het gebruik van nieuwe media in de opvang aan de hand van cases

Competenties

- Een gevarieerd aanbod aan kleinschalige activiteiten en spel kunnen aanbieden en begeleiden.

Aantal deelnemers

Minimum 8, maximum 30

Fase 1

Doel:

De onthaalouder formuleert en bediscussieert zijn eigen visie op het gebruik van nieuwe media in de opvang

Werkvorm:

Discussie aan de hand van cases – in grote groep

Werktijd:

20 – 30 minuten per case

Aanpak:

In deze oefening leg je hen enkele cases ter discussie voor. Je leest de case voor. Je kunt de discussie opstarten met vragen als:

Wat vinden jullie hiervan? Wat vinden jullie goed / minder goed aan de visie van de onthaalouder? Zouden jullie op dezelfde manier met nieuwe media omgaan? Wat zou je anders doen?

Met de volgende methodiek kun je het verschil tussen “praters” en “zwijgers” wat ondervangen.

Iedere onthaalouder krijgt 10 lucifers. Het aantal lucifers per onthaalouder kun je vergroten of verkleinen, afhankelijk van de groepsgrootte. Voorzie per lucifer 1 minuut spreektijd. Telkens als een onthaalouder een inbreng doet, legt hij 1 lucifer aan de kant. Zolang een onthaalouder lucifers heeft, kan hij zijn inbreng doen. Zijn de lucifers op, dan is het de beurt aan anderen.

Didactisch materiaal:

Cases (zie bijlage)

10 lucifers per onthaalouder

Begeleiderstaken:

Je legt de oefening uit en gaat na of iedereen deze begrepen heeft. Je kunt gespreksleider zijn, maar je kunt deze rol ook overlaten aan een onthaalouder uit de groep. Je leest de cases voor.

Lokaalopstelling:

Kringopstelling of U-vorm

Bijlage 1: Cases

1. Bij onthaalouder Hilde wordt elke vrijdagmiddag gepoetst. Ze heeft graag dat het huis er voor het weekend netjes bijligt. Na het middagslaapje van de kinderen probeert ze te vermijden dat het speelgoed opnieuw uitgerommeld wordt. Ze zet de kinderen in de buggy en laat ze op deze manier allemaal nog een uurtje tv-kijken.
2. Onthaalouder Greet doet ook buitenschoolse opvang. Ze vindt het erg belangrijk dat de kinderen zich na school echt buiten kunnen uitleven. Ondanks de vraag van de kinderen kiest ze ervoor om binnen de opvang geen computer en tv aan te bieden.
3. De kinderen van onthaalouder Frank zijn dol op de Teletubbies. Ze krijgen er niet genoeg van. Tijdens een rustig moment bezoekt onthaalouder Frank samen met enkele kinderen de Teletubbies-site. Ze spelen er enkele spelletjes op peutermaat en zoeken samen leuke kleurplaten.
4. De ouders van Matthias zijn erg betrokken bij de opvang van hun kind. Net als onthaalouder Jeanine zijn ze “mee” in de wereld van de computer. Tijdens een leuke babbel suggereren ze dat het wel leuk zou zijn om de belevenissen van hun kleine spruit via webcam te kunnen volgen.
5. Onthaalouder Barbara heeft een erg drukke week. Elke avond is er wel wat te doen (ouderavond op de school van haar kinderen, vergadering met de vrouwenbeweging, ...) Ze loopt hopeloos achter met haar huishoudelijk werk. Op donderdagvoormiddag beslist ze om de kinderen tv te laten kijken, en zo van de rust te genieten om wat was en strijk bij te werken. Op die manier hebben de kinderen een leuke voormiddag, en krijgt zij haar huishoudelijke taken uitgevoerd.

4

Inhoud

Een gezellige voorleesruimte met aangepaste boekjes

Methodiek

Doe-opdracht + nabespreking

Leerdoelen

- De onthaalouders richten een aangename voorleeshoek in.
- De onthaalouders beoordelen kinderboeken in functie van de leeftijd van kinderen.
- Ze formuleren aandachtspunten voor de keuze van kinderboeken.

Omschrijving

Fase 1

Aankleden van een voorleesruimte

Fase 2

Uitkiezen van boeken voor een bepaalde leeftijdscategorie

Fase 3

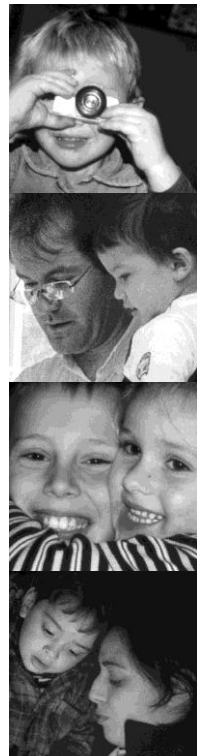
Nabespreking en conclusies

Competenties

- Spelimpulsen geven
- Inspelen op de leefwereld van kinderen
- Kinderen boeien en hen enthousiast aanspreken
- Creëren van een huiselijke sfeer
- Toepassen van methoden die de ontwikkeling van kinderen stimuleren

Aantal deelnemers

Minimum 8 , maximum 30

Fase 1

Doel:

De onthaalouders richten een aangename voorleeshoek in.

Werkvorm:

Inrichten van een voorleeshoek – met de hele groep

Werktijd:

20 minuten

Aanpak:

Je vraagt aan de onthaalouders om een fijne voorleeshoek in te richten met het meegebrachte materiaal. Je kunt ook zelf materiaal meebrengen.

Didactisch materiaal:

Boekjes, kussens, doeken, posters, ...

Begeleiderstaken:

Je legt de opdracht uit en voorziet het nodige materiaal.

Lokaalopstelling:

Dit wordt bepaald door onthaalouders.

Fase 2

Doel:

De onthaalouders beoordelen kinderboeken in functie van de leeftijd van kinderen.

Werkvorm:

Kiezen van geschikte / minder geschikte boekjes voor een bepaalde leeftijdscategorie – in kleine groepen

Werktijd:

30 minuten

Aanpak

Je verdeelt de onthaalouders in 4 groepen. De onthaalouders mogen gaan snuffelen in het meegebrachte voorleesmateriaal.

Groepje 1 zoekt boekjes voor kinderen van 0 – 6 maanden

Groepje 2 zoekt boekjes voor kinderen van 6 – 18 maanden

Groepje 3 zoekt boekjes voor kinderen van 18 maanden tot 2,5 jaar

Groepje 4 zoekt boekjes voor kinderen van 2,5 jaar – 5 jaar.

Je vraagt aan elke groep om enkele leuke en minder geschikte voorbeelden voor deze leeftijdscategorie te zoeken.

Didactisch materiaal:

Voorleesboeken voor alle leeftijden: voelboekjes, prentenboekjes, badboekjes, knisperboekjes, ... Als lesgever kun je uiteraard ook voor boeken zorgen. Op de website www.leesplein.be vind je aanraders per leeftijdsgroep.

Begeleiderstaken:

Je legt de opdracht uit.

Lokaalopstelling:

Dit wordt bepaald door onthaalouders.

Fase 3

Doel:

De onthaalouders formuleren aandachtspunten voor de keuze van kinderboeken.

Werkvorm:

Uitwisseling in groep

Werktijd:

30 minuten

Aanpak:

Je vraagt aan elke groep om wat te vertellen over de gekozen boeken.

Wat vinden ze leuk/waardevol aan deze boekjes? Wat zou de kinderen hierin aanspreken?

Wat vinden ze minder leuk aan deze boekjes?

Bij de bespreking van elke leeftijdscategorie vraag je welke aandachtspunten de groep zou hanteren bij de keuze van boekjes. Je maakt hiervan een lijstje op een flap/bord.

Didactisch materiaal:

Voorleesboeken voor alle leeftijden: voelboekjes, prentenboekjes, badboekjes, knisperboekjes, ...
Flap/bord + schrijfgerief

Begeleiderstaken:

Je bent gespreksleider en stelt verduidelijkende vragen. Je kunt bij de gekozen boekjes duiding geven en je blijft alert op bevestiging van rollenpatronen/vooroordelen.

Bijgevoegd artikel uit het tijdschrift KIDDO (cfr. bijlage) biedt je nuttige achtergrondinformatie voor de bespreking.

Lokaalopstelling:

Dit wordt bepaald door onthaalouders.

Inhoud

Kinderboeken kiezen

Methodiek

Kringgesprek met behulp van vraagkaarten

Leerdoelen

De onthaalouders zijn zich bewust van het belang van een goede selectie van kinderboeken.

De onthaalouders wisselen ideeën uit over wat een goed kinderboek is.

Omschrijving

Fase 1

Kringgesprek: met behulp van vraagkaarten worden er ideeën uitgewisseld over de keuze van kinderboeken.

Competenties

- Spelimpulsen geven
- Inspelen op de leefwereld van kinderen
- Kinderen boeien en hen enthousiast aanspreken

Aantal deelnemers

Minimum 6, maximum 20

Fase 1

Doel:

De onthaalouders zijn zich bewust van het belang van een goede selectie van kinderboeken. De onthaalouders wisselen ideeën uit over wat een goed kinderboek is.

Werkvorm:

Kringgesprek

Werktijd:

Afhankelijk van aantal onthaalouders

Aanpak:

Je voorziet een doosje met vraagkaarten (zie bijlage 1). Je brengt ook enkele kinderboeken mee die wel/niet geschikt zijn voor een bepaalde leeftijdsgroep. Het doosje wordt rondgegeven. Op jouw signaal stopt het doorgeven. Wie het doosje in zijn bezit heeft, trekt een kaart en beantwoordt de vraag. Zowel begeleider als onthaalouders kunnen vragen stellen.

Je kunt de groep betrekken door vragen als:

Wat vinden de anderen hiervan?

Kan iedereen zich vinden in dit antwoord?

Wie heeft er een andere mening?

Didactisch materiaal:

Doosje met vraagkaarten

Geschikte en minder geschikte boeken voor verschillende leeftijdsgroepen

Begeleiderstaken:

Je legt de opdracht uit en voorziet het nodige materiaal.

Wat denken jullie hiervan? Gaan jullie akkoord?

Lokaalopstelling:

Kringopstelling

Bijlage 1: vraagkaarten

Waarop let jij bij het kiezen van kinderboeken?
Wat is het laatste kinderboek dat je hebt aangekocht of meegebracht uit de bibliotheek? Waarom heb je dit boek gekozen?
Houden kinderen volgens jou van drukke, felgekleurde tekeningen?
Welk boek kies je zeker niet voor kinderen tussen 6 en 18 maanden. Waarom niet?
Waarom is (voor-)lezen volgens jou belangrijk in de opvang?
Wat is jouw favoriete kinderboek en waarom?
Akkoord of niet akkoord: "Boekjes kijken is niets voor kleine kinderen. Ze begrijpen de verhalen toch nog niet!"
Welk boek zou je uitkiezen voor kinderen van 4 jaar? Waarom?
Kies voor elk kind uit je opvang een geschikt boekje, en verantwoord je keuze.